

HANDLEIDING

Vertrouwenscontactpersoon (VCP)

Dé contactfunctionaris binnen de vereniging wat betreft ongewenst gedrag

Datum: Februari 2018
Plaats: Apeldoorn
Geschreven door: Werkgroep (On)gewenst gedrag

Inleiding

Ongewenst gedrag is al lang geen nieuw begrip meer in Nederland. Ook binnen de sport komt het voor. Al snel denken we hierbij aan jonge sporters die slachtoffer zijn geworden van volwassen begeleiders. Maar het vindt ook plaats tussen sporters onderling of tussen begeleiders. Indien slachtoffers melding willen doen van een geval van ongewenst gedrag, is het een probleem als ze daarvoor geen vertrouwd aanspreekpunt vinden binnen de vereniging of bond. Het is een onderwerp dat niet makkelijk bespreekbaar is. Het ontbreken van een veilig luisterend oor van iemand die raad geeft maakt het extra moeilijk. Hierdoor kunnen pijnlijke situaties voor slachtoffers blijven voortbestaan. Dit moet niet en is ook niet nodig. Juist om deze reden is reeds een aantal verenigingen en bonden overgegaan tot het aanstellen van een VCP¹ voor ongewenst gedrag.

De gemeente Apeldoorn, Sportraad Apeldoorn, Accres en Stimenz/Apeldoorn Pakt Aan, hebben de handen ineen geslagen. De organisaties stellen het doel dat alle Apeldoornse sportverenigingen over minimaal 1 VCP, het liefst 2 VCP's beschikken, bij voorkeur een man en een vrouw.

¹ Waar in de tekst gesproken wordt over de VCP wordt bedoeld: de Vertrouwenscontactpersoon

Inhoudsopgave

1. Convenant Sportiviteit & Respect	pag. 4
2. Verschil tussen een VCP en een VP	pag. 4
3. Opleiding	pag. 4
4. Intervisie	pag. 4
5. Werkgroep (On)gewenst gedrag	pag. 5
6. VCP poule	pag. 5
7. Klachten	pag. 5
8. Registratie	pag. 6
9. Contactgegevens	pag. 6
Bijlage 1: Functieprofiel VCP	pag. 7, 8
Bijlage 2: Registratiemodel	pag. 8, 9
Bijlage 3: Registratieformulier VCP	pag. 10
Bijlage 5: Gedragsregels	pag. 11, 12

1. Convenant Sportiviteit & Respect

Het convenant Sportiviteit & Respect is medio november 2008 door een groot gedeelte van de Apeldoornse sportverenigingen ondertekend. De sportverenigingen hebben zich hierdoor geconformeerd om een Vertrouwenscontactpersoon aan te stellen binnen de vereniging. Informatie m.b.t. het convenant is op te vragen bij Sportraad Apeldoorn.

2. Verschil tussen een VCP en een VP

Een VCP is niet hetzelfde als een VP². Een VCP is een gecertificeerd persoon die binnen een (sport-)vereniging hiervoor is aangesteld. Hij/zij beoordeelt de aard van de klacht en zorgt ervoor dat het slachtoffer de juiste weg gewezen wordt bij hulp en ondersteuning. Afhankelijk van de aard van de klacht kan het voorkomen dat uiteindelijk de VP ingeschakeld wordt. Dit zijn speciaal opgeleide personen die verdere stappen kunnen ondernemen, bijvoorbeeld het inschakelen van reguliere hulpverlening. Meer informatie hierover is bekend bij Sportraad Apeldoorn.

3. Opleiding

Stimenz/Apeldoorn Pakt Aan organiseert, bij voldoende animo, in samenwerking met NOC*NSF eens per jaar een VCP-training in Apeldoorn. Informatie betreffende data, inhoud en kosten is terug te vinden op www.apeldoornpaktaan.nl.

4. Intervisie

De Apeldoornse werkgroep (On)gewenst gedrag (onderdeel van Sportraad Apeldoorn) organiseert 1 á 2 keer per jaar een intervisiebijeenkomst in Apeldoorn. Intervisiebijeenkomsten zijn van belang, zodat opgeleide VCP's op de hoogte zijn van nieuwe (landelijke) ontwikkelingen, maar ook om ervaringen uit te wisselen en zich te ontwikkelen als VCP.

² Waar gesproken wordt in de tekst over de VP wordt bedoeld Vertrouwenspersoon

5. Werkgroep (On)gewenst gedrag

Op 24 november 2010 is in Apeldoorn de werkgroep (On)gewenst gedrag opgericht. De werkgroep valt organisatorisch onder de Sportraad Apeldoorn. De groep bestaat uit de volgende functionarissen/personen:

- twee vrouwelijke VCP's, mevrouw Aaltje Visser en mevrouw Suzanne Reep;
- één VP, de heer Gerard Dijkstra;
- een afgevaardigde van de Sportraad (vacant);
- een afgevaardigde van Stimenz/Apeldoorn Pakt Aan, de heer Tjeerd Lemstra.

Wanneer andere vrijwilligerssectoren aansluiten bij de huidige VCP-structuur in de sportsector zal daar waar nodig de werkgroep uitgebreid worden.

De werkgroep heeft de volgende taken:

- regie houden over de Apeldoornse VCP poule;
- organisatie intervisiebijeenkomsten;
- organisatie VCP-trainingen in Apeldoorn;
- verenigingen bewustmaken van het belang van de VCP;
- voorlichting geven over de VCP (promotie VCP);
- inventarisatie en verslaglegging.

6. VCP poule

Op 24 november 2010 is de Apeldoornse VCP poule opgericht. VCP's die de VCP-training hebben gevolgd worden vanuit Sportraad Apeldoorn benaderd om zich hierbij aan te sluiten. Opgeven voor de poule gaat via vcp@sportraad.nl.

Meerwaarde:

- deelname aan intervisiebijeenkomsten in Apeldoorn;
- vervanging bij tijdelijke afwezigheid van een VCP;
- verenigingen die op dit moment niet over een VCP beschikken, kunnen tijdelijk gebruik maken van één van de VCP's uit de poule. Een voorwaarde is wel dat binnen een jaar een VCP moet zijn opgeleid en aangesteld binnen de vereniging.

De namen van de VCP poule zijn bekend bij Sportraad Apeldoorn.

7. Klachten

Wanneer een persoon een klacht (ook wel 'melding' genoemd) heeft, kan hij/zij contact opnemen met één van de VCP's die bij zijn/haar sportvereniging is aangesloten.

Tevens is het mogelijk, wanneer een persoon een klacht heeft, om op werkdagen tussen 09.00 – 13.00 uur contact op te nemen met de frontoffice van de Sportraad Apeldoorn. Deze is te bereiken op 055-3604570. De frontoffice zal degene in contact brengen met één van de VCP's uit de Apeldoornse poule. Daarmee is de klacht voor de frontoffice van de Sportraad meteen afgerond. Zij zullen de klacht anoniem registreren.

Degene met een klacht kan ook direct contact opnemen met het Vertrouwenspunt Sport van NOC*NSF via 0900-2025590, 06-53646928 (WhatsApp) of vertrouwenspuntspport@nocnsf.nl. Hier kan men terecht voor eerste opvang, vragen en advies aangaande ongewenst gedrag. Het meldpunt verwijst voor verder advies en ondersteuning bij incidenten door naar de poule van VP's en adviseurs van het NOC*NSF.

8. Registratie

De Sportraad zal de VCP's verzoeken om een registratielijst bij de te houden (zie bijlage 2). Halfjaarlijks worden de VCP's verzocht om hun registratielijst in te sturen, zowel naar de Sportraad (werkgroep (On)gewenst gedrag) als naar hun eigen bestuur.

De werkgroep kan haar bevindingen en tendensen halen uit de registratielijsten en zal tijdens de intervisiebijeenkomsten hierop inspelen. Daarnaast zal de werkgroep jaarlijks verslag uitbrengen aan NOC*NSF.

9. Contactgegevens

Sportraad Apeldoorn

E-mail: vcp@sportraad.nl

Telefoon: 055-3604570

Stimenz/Apeldoorn Pakt Aan

Email: info@apeldoornpaktaan.nl

Telefoon: 055-5270581

Meldpunt NOC*NSF

E-mail: vertrouwenspuntsport@nocnsf.nl

Telefoon: 0900-2025590

WhatsApp: 06-53646928

Bijlage 1: Functieprofiel VCP

Algemene taakomschrijving

De VCP is contactfunctionaris binnen de vereniging of bond betreffende ongewenst gedrag.

Taken van de VCP:

- a. eerste opvang/aanspreekpunt;
- b. doorverwijzen;
- c. preventieactiviteiten.

Ad a. Eerste opvang/aanspreekpunt:

De VCP is er voor leden die te maken hebben met ongewenst gedrag en hier met iemand over willen spreken.

De VCP:

- laat de klager het verhaal vertellen, maar is alert op zijn/haar taak;
- bespreekt mogelijke doorverwijzingen;
- informeert de klager of beschuldigde over de procedures op basis van het klachten- en/of tuchtreglement van de betreffende bond;
- vult het registratieformulier in en maakt een bevindingenverslag. Hier is geen format voor (tip: maak gebruik van initialen).

Ad b. Doorverwijzen:

De VCP verwijst klager, beschuldigde, bond of vereniging door naar een NOC*NSF vertrouwenspersoon en/of -adviseur, klacht-/tuchtcommissie van de bond, advocaat, politie en/of andere hulpverleners.

Ad c. Preventieactiviteiten

De VCP:

- profileert zich binnen de eigen organisatie, zorgt ervoor dat iedereen binnen de organisatie op de hoogte is van het bestaan van de VCP en ziet erop toe dat de gedragsregels van de sport worden nageleefd;
- houdt zich op de hoogte van (landelijke) ontwikkelingen op het terrein van preventie en sanctionering van seksuele intimidatie binnen de sport;
- draagt bij aan beleidsuitvoering op verenigingsniveau met betrekking tot landelijke ontwikkelingen in het beleid Seksuele Intimidatie en sociaal veilige sportomgeving;
- geeft (on)gevraagd advies en informatie aan het bestuur waarmee gericht beleid kan worden ontwikkeld tegen seksuele intimidatie. Hiervoor kan de toolkit/handboek sociaal veilige sportomgeving als leidraad worden gebruikt.

Randvoorwaarden

De VCP:

- is geen bestuurslid;
- heeft een duidelijk aanspreekpunt binnen bestuur;
- wordt één keer in de vier jaar gekozen en eventueel herkozen door de leden en aangesteld door het bestuur;
- kan om de vier jaar een VOG overleggen;
- is niet inhoudelijk betrokken bij procedures;
- werkt conform een protocol Sociaal Veilige Sportomgeving t.b.v. preventie en sanctioneren Seksuele Intimidatie.

Attitude

De VCP:

- is een sociaal, toegankelijk, oprecht en gezaghebbend persoon;
- geniet het vertrouwen van de bij de vereniging of bond betrokken medewerkers en leden;
- heeft levenservaring, is integer en heeft een evenwichtige persoonlijkheid;
- is een persoon die zich neutraal en onafhankelijk op kan stellen;
- heeft affiniteit met een sociaal veilige sportomgeving en wil daaraan een bijdrage leveren.

Vaardigheden

De VCP:

- is in staat zichzelf en het onderwerp sociale veiligheid en seksuele intimidatie aan de doelgroepen te kunnen presenteren;
- kan een vertrouwelijk gesprek voeren met klager, beschuldigde, bond of vereniging;
- kan reflecteren;
- kan omgaan met vertrouwelijkheid en weerstanden;
- kan omgaan met emoties van zichzelf, de beschuldigde, het slachtoffer en de omgeving;
- is in staat mee te werken beleid uit te voeren.

Kennis

De VCP:

- weet welke procedures er bij een (dreigend) incident gevolgd kunnen worden;
- heeft voldoende kennis van procedurele gang van zaken rondom het indienen van een klacht;
- kent de sociale kaart betreffende seksuele intimidatie;
- kent de individuele en groepsprocessen die spelen bij seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- heeft kennis van de interne organisatiestructuur en cultuur.

Aanbevelingen

De VCP:

- heeft VCP-training gevolgd en is aanwezig bij terugkomdagen;
- staat open voor deelname aan intervisiebijeenkomsten.

Anonimiteit en vertrouwelijkheid

Anonimiteit en vertrouwelijkheid zijn centrale begrippen bij de taken en bevoegdheden van de VCP. De informatie die een VCP van klager, beschuldigde of bestuur ontvangt is strikt vertrouwelijk (Wetboek van Strafrecht 260, geen verschoningsrecht). Deze mag uitsluitend met klager, beschuldigde of bestuurs(lid) besproken worden. Deze vertrouwelijkheid en anonimiteit heeft echter begrenzingen. Er bestaat namelijk een wettige meldingsplicht voor het op de hoogte zijn van strafbare feiten. Anonimiteit kan in die situaties niet wettelijk worden gegarandeerd. De vertrouwelijkheid ten opzichte van de klager kan soms strijdig zijn met andere taken, zoals de signalering- en adviesfunctie. In de praktijk blijkt dit soms onwerkbaar. Bij de integriteitsaantasting zijn de belangen van de organisatie ook in het geding en het kan soms niet anders dan een klacht ook bij het bevoegd gezag onder de aandacht brengen. Tevens is de VCP gebonden aan wat in de eigen klachtenregeling vermeld staat. Organisaties moeten vertrouwelijkheid in beginsel altijd proberen te waarborgen. De VCP rapporteert jaarlijks aan het bestuur van de vereniging over het aantal klachten, de aard van de klachten en over de preventieactiviteiten die zijn ondernomen. Deze gegevens zullen worden verwerkt in het jaarverslag.

Bijlage 2: Registratiemodel

Naam vereniging	Jaar aantal	Jaar aantal	Verskil
Klachten			
Totaal aantal gedane klachten in het verenigingsjaar			
Ongewenste omgangsvormen (niet zijnde seksuele intimidatie)			
Op grond van ras			
Seksuele geaardheid			
Levensovertuiging			
Anders, namelijk pesten			
Houding en/of gedrag			
Seksuele intimidatie zijnde:			
Seksueel getinte opmerkingen			
Opdringerig gedrag			
Uitnodigen tot seksueel contact			
Plegen van seksuele handelingen onder dwang			
Verkrachting			
Ongewenste e-mail/stalking			
Anders namelijk combinatie van verschillende gedragingen			
Niet nader gerelateerde klachten			
Totaal			
Positie van de aangeklaagde			

Bijlage 4: Gedragsregels

Het valt niet te ontkennen dat er op en rondom sportverenigingen wel eens ongewenste zaken plaatsvinden. We zien een bepaalde vorm van "afglijden" optreden. De simpele constatering dat dit een afspiegeling is van de maatschappij, waarmee "begrip" gevraagd wordt voor deze ontwikkelingen, is te gemakkelijk. Excessen moeten voorkomen worden door een preventief en zo nodig een correctief beleid. Hierbij gaat het om ongewenst gedrag als (seksuele) intimidatie, agressie en geweld, pesten en treiteren en discriminatie.

Het instellen van gedragsregels moet een duidelijk signaal zijn. Iedere vorm van wangedrag kan en zal niet worden getolereerd. Alle leden dienen zich te conformeren aan deze gedragsregels en zullen worden aangesproken indien men zich er niet aan houdt.

Of het nu gaat om degene die actief zijn sport bedrijft, de passieve kijker of degene die meehelpt (een functie bekleedt) in een vereniging: een ieder moet plezier kunnen beleven aan de sport. Dit houdt in dat men gezamenlijk de vereniging moet inrichten, luisterend naar en zoveel mogelijk rekening houdend met de wensen van een ieder. Dit betekent natuurlijk ook afspraken maken over de wijze waarop je met elkaar omgaat, maar ook met anderen binnen de vereniging, zoals tegenstanders, scheidsrechters en gasten/bezoekers.

Algemene gedragsregels:

- respect voor elkaar;
- respect voor andermans eigendommen;
- geen vandalisme; de leden zijn hoofdelijk aansprakelijk voor een door hem/haar persoonlijk aangerichte schade c.q. vernieling;
- ruim je eigen rommel op;
- niet vloeken en schelden;
- niet treiteren, pesten of mensen "buiten de groep plaatsen";
- niet vechten (slaan, schoppen, spugen, haren trekken);
- geen racisme;
- geen ongewenste intimiteiten;
- spreek elkaar aan op ongewenst gedrag.

Gedragsregels tijdens wedstrijden; als speler/speelster:

- wees bewust dat je een ambassadeur van de club bent;
- respect voor de tegenstanders en scheidsrechter;
- respect voor je medespelers;
- niet spugen, slaan of schoppen! Ook niet als je wordt uitgedaagd of zelf wordt bespuugd, geslagen of geschopt;
- fanatiek zijn mag uiteraard, maar ga niet je tegenstander, de scheidsrechter of de coach van de tegenstander beledigen, treiteren, uitdagen of bedreigen;
- af en toe het niet met de scheidsrechter eens zijn mag, maar blijf wel respectvol en blijf niet doorzeuren;
- bedank de scheidsrechter na de wedstrijd.

Gedragsregels tijdens wedstrijden; als coach:

- wees bewust van je voorbeeldfunctie, met name bij jeugd ploegen;
- ontvang de scheidsrechter;
- wens de scheidsrechter en coach tegenpartij succes;
- respect voor de tegenstanders en scheidsrechter;
- respect voor je eigen spelers/speelsters; houdt rekening met karakter en de kwaliteiten van de spelers/speelsters;
- niet de tegenstander(s), scheidsrechter of coach tegenstander beledigen, treiteren, bedreigen of uitdagen;
- niet schelden of vloeken;
- niet je spelers/speelsters opzetten tot opzettelijk ruw of onsportief spel;
- corrigeer het gedrag van je spelers/speelsters waar nodig. Bij constatering dat een eigen speler zich niet meer in bedwang heeft; direct wisselen;
- bij constatering dat een eigen speler heeft gespuugd, geslagen of geschopt, terwijl de scheidsrechter dit niet heeft waargenomen óf dit slechts bestraft met een gele kaart; direct wisselen! Ongeacht de stand of belang van de wedstrijd! Is onacceptabel gedrag, dit mag niet getolereerd worden;
- bedank de scheidsrechter na de wedstrijd.

Gedragsregels tijdens wedstrijden; als toeschouwer/supporter:

- wees bewust dat je het visitekaartje bent van de club;
- respect voor de tegenstanders en scheidsrechter;
- respect voor je eigen spelers/speelsters;
- niet de tegenstanders, scheidsrechter of coach tegenstander beledigen, treiteren, bedreigen of uitdagen;
- moedig je eigen ploeg aan i.p.v. de tegenstander af te kraken;
- niet schelden of vloeken;
- spelers/speelsters niet aanzetten tot opzettelijk ruw of onsportief spel.

Gedragsregels tijdens wedstrijden; als ouders:

- "geef kinderen hun spel terug";
- respect voor de tegenstanders en scheidsrechter;
- respect voor je eigen spelers/speelsters;
- niet de tegenstanders, scheidsrechter of coach tegenstander beledigen, treiteren, bedreigen of uitdagen;
- moedig eigen ploeg aan i.p.v. de tegenstander af te kraken;
- niet schelden of vloeken;
- spelers/speelsters niet aanzetten tot opzettelijk ruw of onsportief spel;
- houdt rekening dat uw kind een teamsport beoefent, uw eigen kind behoort niet centraal te staan.

Gedragsregels bestuur

Zorg voor een cultuur waarin sportiviteit, respect, samenwerken en sociaal gedrag centraal staan en zorg dat dit wordt uitgedragen (intern en extern). Zorg dat er voor iedereen mogelijkheden zijn om op zijn/haar niveau of manier te sporten en dat verschillen daarin worden geaccepteerd; laat iedereen in zijn waarde.